

Sijoitusvarojen määrä, kohdentuminen ja tuotot vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen lopussa

1 Perustiedot Telan tekemästä sijoitustilastoinnista

Työeläkevakuuttajat TELAn jäsenyhteisöt hoitavat lakisääteisten työeläkevarojen sijoitustoiminnan. Tilastoinnissa ovat mukana eläkevakuutusyhtiöt, eläkesäätiöiden ja -kassojen TyEL -rahastot sekä julkisalojen työeläkevakuuttajat: Keva, Valtion eläkerahasto (VER), Kelan toimihenkilöiden eläkerahasto, Kirkon keskusrahasto (KKR) sekä Suomen Pankin Eläkerahasto (SPERA). Mukana ovat myös erityiseläkeyhteisöjen ryhmä, johon kuuluvat Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) ja Merimieseläkekassa (MEK).

Tilastoinnissa on mukana vain lakisääteisen työeläketurvan rahastointi. Mukana ei ole eläkesäätiöiden ja -kassojen hoitaman kollektiivisen lisätyöeläketurvan rahastojen arvo, joka oli noin 4,7 miljardia euroa vuoden 2013 lopussa.

2 Sijoituskannan kasvu jatkui - 165 miljardia euroa ylitetty

Työeläkevakuuttajien yhteenlaskettu rahastoitujen varojen määrä eli sijoituskanta oli vuoden 2014 maaliskuun lopussa 165,5 miljardia euroa. Vuoden 2013 lopun tilanteesta kanta kasvoi 3,3 miljardia euroa. Työeläkeyhteisöryhmien keskinäiset, suhteelliset osuudet pysyivät lähes paikoillaan, kun sijoituskannat kasvoivat tasaisesti kaikilla ryhmillä (julkisalojen eläkevakuuttajat, eläkevakuutusyhtiöt, eläkesäätiöt ja -kassat sekä erityiseläkeyhteisöt MEK ja MELA).

Kokonaiskannan kehitykseen vaikuttavat niin sijoitustoiminnan tuotot kuin eläkemaksutkin. Eläkemaksuilla maksetaan nykyisten eläkeläisten eläkkeet. Loppuosa eläkemaksuista rahastoidaan ja sijoitetaan, jotta tulevaisuudessa eläkemaksut voivat olla alhaisemmat kuin vaihtoehdossa, jossa sijoitustoimintaa ei harjoitettaisi ollenkaan. Vuonna 2013 koko työeläkejärjestelmän tasolla kannan kasvusta valtaosa, noin 95 prosenttia, muodostui sijoitustoiminnan tuotoista ja vastaavasti noin 5 prosenttia tuli eläkemaksuista.

Eläkemaksujen kokonaissijoituskantaa kasvattava vaikutus on pienenemään päin. Yksityisen sektorin eläkkeiden rahastointi aloitettiin julkisaloja aiemmin. Yksityisellä sektorilla palkansaajien osalta siirryttiin vuoden 2013 alkukuukausina vaiheeseen, jossa eläkerahastojen karttumisesta huolehtii sijoitustoiminnan tuottokehitys. Nyt maksetut eläkkeet ovat suurempia kuin eläkemaksut ja erotus rahoitetaan sijoitusten tuotoista. Eläkerahastojen pääomia ei ole käytetty eläkkeiden maksamiseen, vaan ainoastaan osaa näillä pääomilla kerrytetyistä tuotoista. Suurin osa tuotoista on jäänyt rahastoihin sijoitettavaksi. Eläkkeiden rahastoinnin tarkoituksena onkin ollut, että jostain ajankohdasta eteenpäin voidaan selvittää maksettuja eläkkeitä pienemmillä eläkemaksuilla.

Julkisalojen puolella tilanne on vielä muutaman vuoden eri kuin yksityisellä puolella. Julkisaloilla eläkerahastoja kasvattavat sijoitustoiminnan tuottojen ohella eläkemaksut, jotka ovat siis suurempia kuin niillä maksettavat eläkkeet. Tämä eläkemaksujen julkisalojen rahastoja kartuttava vaikutus on vuosittain vajaa yhden miljardin euron luokkaa.

3 Pieniä muutoksia: korkojen osuus nousi, osakkeiden laski ja kiinteistöt paikoillaan

Koko toimialan sijoituskannan jakauma karkealla tasolla oli maaliskuun 2014 päättyessä seuraava: osake- ja osaketyypiset sijoitukset¹ 45,7 % (EUR 75,7 mrd.), korkosijoitukset² 43,9 % (EUR 72,6 mrd.) sekä kiinteistö sijoitukset 10,4 % (EUR 17,3 mrd.).

Vuoden kolmen ensimmäisen kuukauden aikaiset muutokset olivat kaiken kaikkiaan pienehköjä. Merkittävin muutos toimialan pääsijoitusluokkien osuuksissa oli korkosijoitusten nousu (+0,8 prosenttiyksikköä eli +EUR 2,6 mrd.), jota vastasivat laskut osake- ja osaketyypisten sijoitusten (-0,7 prosenttiyksikköä) sekä kiinteistö sijoitusten (-0,1 prosenttiyksikköä) osuuksissa. Vaikka osake- ja osaketyypisten sijoitusten osuus supistui, niin näiden sijoitusten euromäärät jatkoivat nousuaan: +0,4 miljardia euroa. Myös kiinteistö sijoitusten osalta tälle sijoitusluokalle tyypillinen pieni ja tasainen euromääräinen kasvu jatkui tälläkin vuosineljänneksellä: +0,3 miljardia euroa.

3.1 Lainakannat jatkoivat supistumistaan, muut korkosijoitukset kasvoivat

Rahamarkkinasijoitukset ja joukkovelkakirjalainat kasvoivat yhteensä 2,9 miljardilla eurolla. Sijoituslainat ja TyEL -takaisinlainat sen sijaan laskivat 0,3 miljardilla eurolla, joten korkosijoitusten kasvuksi jäi yhteensä 2,6 miljardia euroa.

Joukkovelkakirjat kasvoivat 2,0 miljardia euroa. Uusia myynnit ja eräntymiset ylittäviä ostoja tehtiin yhteensä 0,8 miljardin euron edestä. Loppuosa kasvusta on syntynyt alkuvuoden aikana tapahtuneen korkotason laskun seurauksena. Korkotason laskiessa korkopapereiden hinnat nousevat, jolloin korkosijoittajien salkkujen markkina-arvot nousevat.

Rahamarkkinasijoitukset kasvoivat 0,9 miljardilla eurolla. Kasvun taustalla voi olla monenlaisia syitä, esim. varautumista epävarmuuden mahdolliseen lisääntymiseen tai varat voivat olla hetken aikaa odottamassa rahamarkkinoilla, kunnes ne sijoitetaan pidempiaikaisiin kohteisiin. Rahamarkkinasijoitusten osuus kaikista sijoituksista on vaihdellut viimeisten vuosien aikana noin 5-8 prosentin välillä ja nyt maaliskuun 2014 lopussa niitä oli 6,4 prosenttia.

Koko toimialan tasolla eläkevakuuttajien sijoituslainojen määrä pieneni 0,1 miljardilla eurolla. Kanta päätyi 3,0 miljardiin euroon. Vastaavalla tasolla sijoituslainojen kanta on ollut viimeksi ennen finanssikriisin puhkeamista eli ennen vuotta 2008. Samantapainen kehitys koski yksityisen sektorin eläkevakuuttajien TyEL -takaisinlainoja, joiden määrä laski 0,2 miljardilla eurolla 2,1 miljardiin euroon.

Eläkevakuutusyhtiöt myönsivät uusia sijoitus- ja TyEL -takaisinlainoja vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen aikana yhteensä 0,54 miljardin euron edestä. Uusien lainojen yhteismäärä oli suurempi kuin ns. normaalina vuoden ensimmäisenä neljänneksenä. Uudet lainat olivat lähes kokonaan omille yhtiöille (tyypillisesti kiinteistöyhtiöille) myönnettyjä lainoja. Näitä omille yhtiöille myönnettyjä lainoja oli 0,49 miljardin edestä. Vaikka uusien lainojen euromääräinen yhteismäärä oli korkeahko, niin niistä yli 90 prosenttia myönnettiin omille yhtiöille, eikä konsernin ulkopuolisille yrityksille. Edelleen näyttäisi siltä, että suomalaisen yrityskentän rahoituksen saatavuudessa ei ole suurta ongelmaa, vaan yritykset saavat kilpailukykyistä rahoitusta muista lähteistä kuin eläkevakuuttajilta.

¹ Kun analyysissä viitataan osake- ja osaketyypisiin sijoituksiin, tarkoitetaan seuraavia sijoituskuvien luokkia: noteeratut osakkeet (ml. rahastot), hedge -rahastot sekä muut osakesijoitukset, joihin kuuluvat mm. pääomasijoitukset ja noteeraamattomat osakesijoitukset.

² Kun analyysissä viitataan korkosijoituksiin, tarkoitetaan seuraavia sijoituskuvien luokkia: rahamarkkinasijoitukset, sijoituslainat, TyEL -takaisinlainat sekä joukkovelkakirjat.

3.2 Uusia sijoituksia noteeraamattomiin osakkeisiin ja pääomasijoituksiin

Osake- ja osaketyyppiset sijoitukset kasvoivat euroina hieman: +0,4 miljardia euroa. Uusia sijoituksia noteeraamattomiin osakkeisiin ja pääomasijoituksiin tehtiin 0,4 miljardilla eurolla enemmän kuin mitä myytiin. Noteerattuja osakkeita (ml. rahastot) sekä hedge -rahastoja puolestaan myytiin yhteensä noin 0,5 miljardilla eurolla enemmän kuin ostettiin. Yhteensä ostoa suurempaa myyntiä oli osake- ja osaketyyppisten sijoitusten osalta 0,1 miljardin euron edestä. Kun kokonaisnettomyynti oli tämän -0,1 miljardia euroa ja siitä huolimatta kanta kasvoi 0,4 miljardia euroa, on 0,5 miljardia euroa muodostunut lievästi positiivisen osakemarkkinakehityksen myötä. Tyypillinen teollisuusmaan osakeindeksi päätyikin vuosineljänneksen lopuksi noin 0-2 prosenttia vuoden alkua korkeammalle tasolle.

Osto- ja myyntitiedot välittävät viime vuoden tapaan viestiä siitä, että osake- ja osaketyyppisten sijoitusten osalta kehitys jatkuu siten, että muita kuin noteerattuja osakkeita tuntuu suosittavan. Vuoden 2014 ensimmäisen vuosineljänneksellä uudet sijoitukset kohdistuivat muihin osakesijoituksiin eli pääomasijoituksiin ja noteeraamattomiin osakesijoituksiin. Vuoden 2013 aikana ostot kohdistuivat puolestaan enemmän hedge -rahastosijoituksiin. Tämän kehityksen taustalla vaikuttaa sijoitusympäristö, jossa on vaikea saada tuottoja korkosijoituksista ja toisaalta tarve etsiä salkulle parempaa hajautusta ja alhaisempaa riippuvuutta noteerattujen osakkeiden kehityksestä.

3.3 Eroa eläkeyhteisöryhmien kehityksessä

Yllä kuvattu koko toimialan tilanne muodostuu eri vakuuttajaryhmien kehityksistä. Näitä vakuuttajaryhmiä (julkisalat vs. yksityinen sektori) vertaillaessa huomaa eroja sijoitusluokkamutosten osalta. Julkisaloilla muutokset olivat maltillisempia ja hieman erisuuntaisia kuin yksityisellä sektorilla. Julkisaloilla karkean tason jakauman muutokset olivat hyvin pieniä (0,0 - 0,1 prosenttiyksikköä). Niin osake- ja osaketyyppiset sijoitukset (+0,6 miljardia euroa) kuin korkosijoituksetkin (+0,5 miljardia euroa) kasvoivat. Kehitys näiden kahden luokan osalta oli positiivista ja tasaista. Julkisalojen osake- ja osaketyyppiset sijoitukset ovat kasvaneet euromääräisesti nyt kolme vuosineljänneksen putkeen. Kiinteistöt sen sijaan pysyttelivät muuttumattomina.

Yksityisellä sektorilla sen sijaan korkosijoitukset kasvoivat (+2,1 miljardia euroa, +1,1 prosenttiyksikköä), kun taas osakkeet ja osaketyyppiset sijoitukset kääntyivät laskuun (-0,2 miljardia euroa, -1,1 prosenttiyksikköä). Kiinteistöt kasvoivat hieman (+0,3 miljardia euroa, +0,0 prosenttiyksikköä). Suurin vaikutus koko toimialan tilanteeseen tuli yksityisen sektorin puolelta. Yksityisen sektorin tilanne puolestaan muodostui pitkälti yksityisen sektorin suurimman vakuuttajaryhmän, eläkevakuutusyhtiöiden, kehityksestä.

4 Viime vuosien kehitys jatkui: euroalueen ulkopuoliset sijoitukset kasvussa

Vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen aikana sijoitusten alueellisessa jakaantumisessa tapahtui 0,6 prosenttiyksikön siirtymä kotimaasta kohti euroalueen ulkopuolisia kohteita. Vaikka kotimaisten sijoitusten suhteellinen osuus (29,9 prosenttia) laskikin, niin euromäärinä pysyteltiin vuoden alun määrässä eli 49,5 miljardissa eurossa. Euroalueen ulkopuolisiin kohteisiin oli puolestaan sijoitettuna 75,0 miljardia euroa eli 45,3 prosenttia kaikista sijoituksista. Ja euroalueen (pl. Suomi) kohteisiin 41,1 miljardia euroa, mikä vastaa 24,8 prosenttia.

Muutokset kotimaisissa sijoituksissa jäivät vähäisiksi. Merkittävimmät niistä koskivat rahamarkkinasijoituksia (+0,6 miljardia euroa) ja joukkovelkakirjoja (-0,4 miljardia euroa). Kotimaisten sijoitusten osuuden kehitys on ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana tasaista, vaihdellen välillä 30 - 35 prosenttia. Huomionarvoista on myös se, että Suomeen on sijoitettu enemmän kuin koko muulle euroalueelle yhteensä.

Vaikka koko alan kotimaisten joukkovelkakirjojen (tarkemmin julkisyhteisöjen joukkovelkakirjojen) määrä supistui, niin muun euroalueen ja euroalueen ulkopuolisten joukkovelkakirjasijoitusten määrät kasvoivat 1,2 miljardilla eurolla eli yhteensä 2,4 miljardilla eurolla. Eniten nousivat euroalueen (pl. Suomi) julkisyhteisöjen velkakirjat sekä globaalit korkosijoitusrahastot.

Koko alan euroalueen (pl. Suomi) osake- ja osaketyyppiset sijoitukset supistuivat 0,4 miljardilla eurolla. Eläkevakuutusyhteisöryhmien kehitys oli kaksijakoista: Julkisalojen euroalueen (pl. Suomi) sijoitukset kasvoivat hieman ja yksityisen sektorin ryhmien, eläkevakuutusyhtiöiden sekä säätiöiden ja kassojen, puolestaan laskivat. Sen sijaan euroalueen ulkopuolisiin osake- ja osaketyyppisiin sijoituksiin eläkevakuutusryhmät suhtautuivat samansuuntaisesti ja näiden sijoitusten määrä nousi 0,9 miljardia euroa noteerattujen osakesijoitusten sekä pääomasijoitusten nousun myötä.

5 Tuottovuosi alkanut positiivisissa merkeissä

Telan seitsemän suurinta jäsentä, viisi suurinta eläkevakuutusyhtiötä ja kaksi suurinta julkisalojen eläkevakuuttajaa, raportoivat vapaaehtoisesti ja samoilla periaatteilla sijoitustensa kohdentumisen ja tuotot vuosineljänneksittäin. Raportointi tapahtuu tuotto-riskitaulujen muodossa, joilla katetaan noin 94 % kaikista työeläkesijoituksista. Kaikki Telan jäsenet raportoivat näistä tuotto-riskitauluista riippumattomin, mutta yhtenevin periaattein tuottonsa puolivuositain, kesäkuun ja joulukuun lopun tilanteista.

http://www.tela.fi/tyoelaketalous/sijoitustilastot_ ja_analyysit/tyoelakevakuuttajakohtaiset_osavuositiedot

Seitsemän suurimman työeläkevakuuttajan vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen tuotot vaihtelivat välillä 1,1 - 2,0 %. Keskimääräiseksi kokonaistuotoksi muodostui 1,6 prosenttia. Ryhmätason kokonaistuottokehitys oli tasaistakin tasaisempaa, kun molemmat ryhmät, viisi suurinta eläkevakuutusyhtiötä ja kaksi suurinta julkisalojen työeläkevakuuttajaa saavuttivat tuon saman 1,6 prosentin tuoton. Vain yksityisalojen eläkevakuuttajille on säädetyt vakavaraisuusvaatimukset.

Parhaimmat keskimääräiset ryhmätason tuotto prosentit saavutettiin noteeraamattomista osakesijoituksista ja pääomasijoituksista. Myös epäsuorat kiinteistösijoitukset, hedge -rahastot, noteeratut osakkeet ja yritysten joukkovelkakirjat tuottivat hyvin. Tuottoja onkin tullut monipuolisesti eri lähteistä.

Tuotto sitoutuneelle pääomalle

Koko toimialan keskimääräinen vuotuinen reaalityttö on vuoden 1997 alusta maaliskuun 2014 loppuun 4,1 prosenttia. Yksityisen sektorin osalta vastaava tuotto prosentti on 4,0 ja julkisalojen eläkevakuuttajien 4,3. Eläketurvakeskus käyttää peruslaskelman pitkän aikavälin reaalityttö-olettamana 3,5 prosenttia.

6 Alkuvuonna varovaista

Kuten niin monesti viime vuosien aikana, niin myös nyt alkaneena vuotena, on työeläkevakuuttajien sijoitusympäristö ollut haastava. Alkuvuoden huolet ovat liittyneet mm. Ukrainan kriisiin ja Kiinan epävarmoihin talousnäkyymiin. Korkotason kääntyminen laskun puolelle ja yrityslainojen riskilisen kaventuminen ovat kuitenkin helpottaneet korkosijoittajien elämää. Niin ikään kehittyvien markkinoiden osalta tilanne on viime aikoina helpottanut.